

Dario Fo

Κάνουμε λάθος με τους μετανάστες.

Διότι αν οι μετανάστες φεύγουν κληνημημένοι από τους τόπους τους, γιοκάρουν τη ζωή τους για να έρθουν στα μέρη μας και καταλήγουν στη φυλακή, είναι σχεδόν αδύνατον να συνεισφέρουν οπουδήποτε δημοσφιλικά.

Έχω ακόμα την ίδια νοοτροπία.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα που έχουμε εγώ και η Φρόνκα Ρίμε είναι ότι δεν αλλάξαμε ποτέ τη νοοτροπία μας, την ηθική μας, τη στάση μας απέναντι στα πολιτικά και κοινωνικά γεγονότα.

Είναι εύκολο να πταθείς.

Αν ταυτίσεις μ' αυτούς που καταπιέζονται, που ενοχλούνται, που ταπεινώνονται, είναι εύκολο να πταθείς επειδή είναι συνεχώς σε δύσκολη θέση. Πρέπει όμως να επιμένεις, διότι ενοχλείς τη λογική της εξουσίας, που σχεδόν πάντα είναι καταπιεστική.

Ορισμένοι δεν ενδιαφέρονται ν' αφήσουν ένα καλό στιγμή.

Μοναδικό τους στόχο είναι η προσωπική επιτυχία, η εξουσία, το χρήμα, η δύναμη, ο θρίαμβος, να προκαλούν θέος στους άλλους και να τους καταρτούνουν.

Το θέατρο είναι φυγή.

Σπουδασά ζωγραφική και αρχιτεκτονική, αλλά επέλεξα το θέατρο ως κάτι ενυλλακτικό, κάτι που έμιαζε με διακοπές.

Εγώ και οι συνεργάτες μου δεν προσδώσαμε ποτέ αυτό που περιμέναμε από εμάς.

Με θυσίες βέβαια. Εκδιωχθήκαμε από την τηλέραση, έβαλαν βόμβες στα θέατρα μας, έκαψαν τους τόπους όπου έπαιζε να δουλέψουμε, μας όρκισαν ακόμη και σωματική βία.

Θα έλεγα ότι είμαι καλός κλέφτης.

Ευλόγητος και σβέλτος. Κλέβα ιδέες, γνώμες, πιάθη, ακόμη κι από μέτριους ανθρώπους.

Οι άνθρωποι έρχονται στο θέατρο για ν' αποκομίσουν κάτι.

Πρέπει να τους δώσεις κάτι και μόνο τότε σε εμπιστεύονται. Τη μία φορά μπορεί να τους διασκεδάσεις, την άλλη να τους κάνεις να σκεφτούν, την τρίτη να τους προκαλέσεις κρίση.

Υποκρισία.

Όσοι πηγαίνουν θέατρο και ύστερα ανοίγουν τηλεόραση θυμίζουν εκείνους που έχουν μια καταπληκτική γυναίκα και πηγαίνουν με μια φτηνή πόρνη. Πάντως, δεν σταματούν ποτέ ν' αγαπούν τη γυναίκα τους.

Τα στοιχεία των αιώνων έργων τέχνης είναι η εμφάνιση

στην πραγματικότητα.

Είναι η ανώδεια αξία των μέσων απ' όσα συμβαίνουν στην καθημερινότητα, η ειρωνεία, ο σαρκασμός και η αντιστροφή των καταστάσεων.

Το να είσαι αριστέρος δεν είναι ένα μετάλλιο που το βάζεις στον λαμό.

Αν είσαι αριστέρος, πρέπει να δείχνεις αλληλεγγύη σε όσους γίνονται αντικείμενο εκμετάλλευσης με οποιονδήποτε τρόπο.

Διαφέρει η τέχνη.

Στην τέχνη ένας άνθρωπος χωρίς ρούχα δεν είναι αρκετά γυμνός. Πρέπει να τον γυρίσεις το μέσα έξω.

Η πραγματική σάτιρα δεν γίνεται αν μιμείται το τικ κάποιου ανθρώπου.

Η αν τον αποκαλείς χοντρό ή μυταρά. Η αληθινή σάτιρα μιλάει για την πραγμαδία που ελλοχεύει στους ανθρώπους.

Υπάρχουν άτομα που περιμένουν μία και μόνη στιγμή ανατροπής στη ζωή τους.

Αυτό είναι όμως λάθος. Κάθε στιγμή έχεις την ευκαιρία να ανατρέψεις τη ζωή σου. Απλώς πρέπει να το αντιληφθείς.

Η αναίτηση της αληθείας δεν είναι αρκετή για έναν καλλιτέχνη.

Ήδη είναι απρόσημο, είναι εμπνευσμένο τρόπο για να την προτείνει.

Το κοινό σε βοηθάει να γράφεις, να επινοείς, να δημιουργείς.

Υπάρχουν φορές που επινόησα καταστάσεις κομικές ή αλλόκοτες διότι το κοινό μου έδωσε τον ρυθμό, με ενθάρρυνε, μου έδωσε δύναμη, μου έκανε ακόμη και υποδείξεις.

Άνθρωποι όπως ο Λεονάρντο ντα Βίντσι ήξεραν να κάνουν τα πάντα.

Να παίζουν μουσικά όργανα, να τραγουδούν, να κατασκευάζουν καθεδρικούς ναούς, να φτιάχνουν φοράγματα, να τείνουν κάποιον για να δουν το εσωτερικό του.

Κάθε μέρα αναλαμβάνω πολιτιστικά εγχειρήματα εντελώς διαφορετικά μεταξύ τους.

Το έργο μου έχει μια ξεχωριστή λωντάνια διότι αλλάω και δεν επαναλαμβάνωμαι.

Η εξυπνάδα δεν διαφέρει από τη δημοσιονκότητα.

Τα να μπορείς να δημοσιονγήσεις, πρέπει να έχεις χτίσει κοιλιοτήρα. Το ένα δεν υπάρχει χωρίς το άλλο.

Ο Ντάριο Φο

γεννήθηκε το 1926 κοντά στην ιταλική λίμνη Ματζόρε. Το 1945 άρχισε να σπουδάζει Αρχιτεκτονική στο Μιλάνο, αλλά γρήγορα αναμετρήθηκε στα λεγόμενα μικρά θέατρα (Piccolo teatro) και μέχρι το 1950 κερδήθηκε από την παραστατική τέχνη. Το 1953 έγραψε και σκηνοθέτησε το σατιρικό θεατρικό έργο «Αδύτηλο στο μάτι», το οποίο προκάλεσε οργή σε κυβερνητικούς και εκκλησιαστικούς κύκλους. Το 1954 παντρεύτηκε τη Φρόνκα Ράιμ, με την οποία έμελλε να συνεργαστεί για περισσότερα από 50 χρόνια. Το 1970 ολοκλήρωσε το έργο «Ο κυνικός θάνατος ενός αναρχικού» και τέσσερα χρόνια αργότερα το «Δεν πληρώνω!». Δεν πληρώνω!» - και τα δύο επρόκειτο να παχτούν σε όλες τις χώρες του κόσμου. Τελικά, το 1997 τιμήθηκε με το Νόμπελ Λογοτεχνίας, αλλά αυτό δεν τον έκανε λιγότερο μαχητικό: το 2005 έγραψε έργο εμπνευσμένο από τον Τζορτζ Μπους.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Α. ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ